

УДК 377.3

Григорій Васянович

ПІДГОТОВКА КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ В УМОВАХ ТЕХНІКО-ТЕХНОЛОГІЧНИХ ЗМІН

Техніко-технологічні зміни охоплюють і матеріальну, і духовну сфери. Що стосується *матеріальної сфери*, то вона знаходить свій вияв у способі виробництва, його засобах і потребах, виробничих відносинах і виробничих силах, де головною силою була і залишається людина. Хоча відомо, що в минулі роки людина реально була придатком техніки, виробництва, його «гвинтиком», отже, це була ідеологія технократизму. Технократизм, за висловом академіка І. Зязюна, – це завжди антикультура, оскільки вона руйнує людину, натомість справжня культура спрямована на її розвиток. Техніко-технологічні зміни в *духовній сфері* яскраво виражені у способах мислення, світогляді, виробництві ідей, поглядах, наукових пошуках, а в загальному плані – у духовній культурі суспільства й окремої особистості, духовному середовищі. Зауважимо, що важливим у цьому контексті є поняття «зміни» [5, с. 241-244]. Цей принцип відомий ще від Геракліта: «все тече, все змінюється», або ж «не можна двічі увійти в одну і ту ж саму ріку». Як правило, на цьому зупиняються, а в Геракліта є сутнісне продовження цієї думки: «бо і ріка вже не та, і людина не та ж сама».

Визначення поняття «техніко-технологічні зміни» відсутнє в сучасних довідниках, словниках. У мережі Інтернет найчастіше використовуються поняття «техніко-технологічна база», «техніко-технологічний потенціал» [4]. На нашу думку, ці категорії мають право на існування, оскільки віддзеркалюють той чи інший аспект реальності. Натомість у них більше статички, ніж динаміки. У нас же йдеться про динаміку розвитку, зміни в техніці, технологіях і в самій людині. Наприклад, у Японії завершується розробка робота, який за своїми знаннями здатний буде у 2021 р. вступати в університет. Сама ж людина також якісно змінюється, на жаль, не завжди у позитивному напрямі.

Отже, важливо досліджувати характер і спрямованість техніко-технологічних змін, їх вплив на навчально-виховний процес, розвиток особистості, її професійні якості. Сьогодні ці зміни відбуваються за умов не лише економічної, а й соціально-політичної, духовно-культурної, морально-психологічної кризи. Однак вихід із цієї ситуації є. Він, на нашу думку, стосується стану професійно-технічної освіти загалом, рівня наукового, технічного і технологічного забезпечення управління, розвитку соціокультурного середовища тощо. Усе це має бути спрямованим на формування цілісної особистості майбутнього кваліфікованого робітника і його професійних якостей. Отже, *під техніко-технологічними змінами ми розуміємо зміни не лише в системі «людина – техніка», «людина – природа», «людина – людина», а й у системі «людина – духовне середовище» (ноосферне середовище, за В. Вернадським) [1, с. 124].* Ніколи раніше технічний базис виробничої, трудової діяльності не ставив на передній план такі високі духовно-моральні, психологічні вимоги до людини, як нині. Водночас і людська праця ніколи не була настільки виробничою, здатною не лише створювати нові можливості розвитку людини, а й негативно позначатися на психічних, духовно-моральних складових людини. Тому в умовах техніко-технологічних змін підготовка кваліфікованих робітників повинна знаходити належне навчально-виховне забезпечення й узгоджуватися з їх професійною соціалізацією, професійно-творчим саморозвитком, душевно-духовним, культурним буттям особистості.

Зупинимося докладніше на таких основних напрямках взаємозв'язку, як техніко-технологічні зміни і підготовка кваліфікованих робітників. Серед провідних напрямів тут рельєфно визначилися такі: підвищення кваліфікації вчителів; пошук нових організаційних форм автономії освіти, до яких відносимо «професійно-освітні округи»; організація навчально-виховного процесу; наукові підходи до розробки інноваційних технологій; розвиток міжнародної співпраці; розвиток і вдосконалення матеріально-технічної бази ПТНЗ; посилення співпраці з роботодавцями; гуманітарне забезпечення підготовки кваліфікованих робітників; національно-патріотичне виховання вчителів та учнівської молоді. Ще батько О. Македонського говорив: «Дякую тобі, Боже, що ти дав мені такого сина, як Олександр, але вдвічі тобі дякую за те, що ти дав йому такого Учителя, як Аристотель». Відома формула І. Франка «Учителем школа стоїть» сьогодні залишається актуальною. Збіднілий учитель – ганьба нації. Сьогодні для багатьох ПТНЗ проблемою є те, що значна кількість молодих (підкреслюю, саме молодих учителів)

залишають заклади через мізерну зарплатню. І тут ситуація могла би бути виправленою, якби директор ПТНЗ мав повноваження заохочувати сумлінних молодих педагогів, робити відповідні надбавки, позбавлятися радянської «зрівнялівки» тощо.

Важливою є також перепідготовка педагогічних кадрів. Наприклад, у Львівському науково-практичному центрі Інституту професійно-технічної освіти НАПН України за останні 9 років підвищення кваліфікації пройшли понад 10 тисяч педагогів: учителя, методисти, майстри виробничого навчання, викладачі, директори ПТНЗ. Ліцензія на рік становить нині 1,5 тис. осіб. Зростає географія курсів. Отже, сьогодні у Львівському науково-практичному центрі Інституту професійно-технічної освіти НАПН України підвищення кваліфікації проходять педагогічні працівники ПТНЗ із Львівської, Тернопільської, Волинської, Рівненської, Івано-Франківської областей. Небагато, але є представники навіть із Херсонської області.

Тут застосовуються різні форми роботи: одноденні семінари на базі визначених професійних навчальних закладів; двотижневі курси з відривом від місця основної праці; місячні курси з відривом від основного місця праці; для викладачів, які не мають педагогічної освіти, проводяться курси професійної педагогіки.

Головною проблемою є те, що підвищення кваліфікації відбувається за традиційним, а не інноваційним підходом. За традиційним підходом учитель має право й обов'язок проходити такі курси через 5 років. Колись це ще могло бути. Але сьогодні, за умов динамічних техніко-технологічних змін, такий підхід не є продуктивним. У розвинутих країнах давно застосовується інноваційний (рефлексивний підхід), що дає свої позитивні результати. Суть рефлексивного підходу полягає в тому, що сам учитель визначає, що йому сьогодні найважливіше пізнати й удосконалити у своїй діяльності, коли вибрати найзручніший час тощо.

Пошук нових організаційних форм автономії освіти – створення професійно-освітніх округів. Такий округ (в якості експериментального) за допомогою науковців Львівського науково-практичного центру Інституту професійно-технічної освіти НАПН України створено в Сарнах Рівненської області. На міжнародній виставці «Інноватика в сучасній освіті» автори розробки ідеї такого округу отримали срібну медаль. Головними натхненниками ідеї є завідувач відділу економіки професійно-технічної освіти Львівського науково-практичного центру Інституту професійно-технічної освіти НАПН України, кандидат педагогічних

наук старший науковий співробітник М. Копельчак та директор ВПУ № 22 м. Сарни Рівненської області В. Городнюк.

Основна ідея створення таких округів – це інтеграція школи, навчально-виробничого комбінату, професійно-технічного закладу, роботодавців, центрів зайнятості, громадських організацій. Діяльність округу здійснюється під керівництвом голови координаційної ради (як правило, це заступник голови райдержадміністрації).

Головними завданнями округу є: реалізація концепції профільного навчання на базі ПТНЗ; навчання дорослих; оптимізація необхідних для регіону професій (кількісно і якісно) та ін.

Однак у Законі «Про місцеве самоврядування» немає пункту, який би на законодавчому рівні регулював підготовку кваліфікованих робітничих кадрів регіону, відповідно відсутня стаття про фінансування. Тому ці питання навіть не ставляться на порядок денний роботи районної сесії (розглядаються лише питання із сиротами і правопорушниками). Є й інша проблема: у зв'язку з недосконалістю нормативно-правової бази деякі керівники бояться втратити статус фізичної особи, тому не всі погоджуються на такий варіант, хоча бачать в організації професійно-освітніх округів значні переваги.

Організація навчально-виховного процесу. У ПТНЗ цей процес цілком підпорядкований вихованню освіченої, гармонійно розвиненої особистості майбутнього кваліфікованого робітника, здатного до самоосвіти й саморозвитку. Організація навчально-виховного процесу має забезпечити особистості високу професійну компетентність і мобільність, швидку адаптацію до техніко-технологічних і соціокультурних змін, сучасних технологій тощо. Змістовий компонент організації навчально-виховного процесу передбачає сьогодні набуття майбутнім кваліфікованим робітником не лише знань, умінь, навичок, а передусім забезпечення духовно-морального компонента майбутнього професіонала, його готовності до творчої, сумлінної праці. Як справедливо зазначає Н. Ничкало, «...серед багатьох систем, від античних часів і до наших днів, життєдайною, загальновідомою, динамічною й ефективною, невмирущою і прогностичною є система «людина – праця» [3, с. 2].

Перспективним у сучасній організації навчально-виховного процесу в ПТНЗ є впровадження дуальної системи. За цією системою теоретична підготовка проводиться в обладнаних комп'ютерною та мультимедійною технікою спеціальних кабінетах. Професійно-практична підготовка проводиться у сучасних виробничих майстернях та об'єктах роботодавців. Керівники, педагоги ПТНЗ прагнуть, щоб організа-

ція навчально-виховного процесу з підготовки майбутніх кваліфікованих робітників відповідала світовим рівням і стандартам, щоб випускники були конкурентоспроможними на ринку праці, змогли реалізувати себе в житті та професії. Цьому сприяє науковий пошук, впровадження інноваційних технологій.

Крім державного законодавства, у 2015-2016 навчальному році організація навчально-виховного процесу здійснюватиметься з урахуванням Типових навчальних планів III ступеня, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 27.08.2010 р. № 834 зі змінами, внесеними наказом Міністерства освіти і науки України від 29.05.2015 р. № 657 та від 07.08.2015 р. № 855, робочих навчальних планів, що складаються на основі чинних Державних стандартів професійно-технічної освіти з конкретних робітничих професій, а також Типової базисної структури навчальних планів для підготовки кваліфікованих робітників у професійно-технічних навчальних закладах, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України, Положення про організацію навчально-виховного процесу в професійно-технічних навчальних закладах [6, с. 4–5].

Науковий пошук щодо розробки інноваційних технологій підготовки кваліфікованих робітничих кадрів. У цьому аспекті значно поживилася робота науковців Центру з головною установою – Інститутом професійно-технічної освіти НАПН України, який очолює доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України В. Радкевич.

Плідними тут є спільна розробка і впровадження: сучасних технологій формування професійної компетентності майбутніх кваліфікованих робітників; дидактичного проектування електронних підручників; технології комбінованого навчання у підготовці кваліфікованих робітників на підприємстві; інформаційно-комунікаційних технологій у підвищенні професійного рівня педагогів; технологій, спрямованих на дослідно-експериментальну діяльність у ПТНЗ, тощо.

Розвиток міжнародної співпраці. Слід віддати належне Н. Ничкало, яка вболіває за цю важливу ланку роботи і є справжнім її промоутором. Свідченням тому є бодай останні заходи: VI українсько-польський форум, Міжнародні дні освіти дорослих у Львівській області, в роботі яких так органічно поєднувалася педагогічна наука і практика.

Кращі лідери професійно-технічної освіти беруть приклад і самі роблять потужні кроки у напрямі міжнародної співпраці. Так, Львівське ВПУ ресторанного сервісу і туризму (директор – Г. Балущак) впродовж багатьох років співпрацює з Асоціацією «Галіція – Колом-

бо» м. Париж (Франція). Саме ця співпраця дала можливість розпочати стажування учнів і вчителів, майстрів виробничого навчання у Франції, брати участь у щорічному Всеукраїнському фестивалі «Французька весна», організовувати спільні заходи: «Французька кухня в Україні» та «Українська кухня у Франції», отримувати майстер-класи від французьких шеф-кухарів. Плідно розвивається освітньо-культурний обмін із навчальними закладами країн Європейського Союзу, зокрема Польщі, Італії, Німеччини. Міжнародні проекти здійснюються цим закладом із Канадою, Сполученими Штатами Америки та іншими країнами.

Львівське вище професійне художнє училище (директор – К. Криворучко) також активно розвиває міжнародну співпрацю. Особливо вдалим виявився німецько-український проект «Модернізація та адаптація будівельних професій», що підтримується Фондом імені Ебергарда Шьока. Учасники проекту (Фонд ім. Ебергарда Шьока (ФРН); Фонд Г. Роуша (ФРН); ТЗОВ «Німецьке Товариство з міжнародного співробітництва (GIZ)», проект «Комунальний розвиток та санації історичної частини міста Львова»; Департамент освіти і науки Львівської обласної державної адміністрації; ДНЗ «Львівське вище професійне художнє училище») в якості основної мети вбачають модернізацію професій «Реставратор декоративно-художніх фарбувань, маляр», їх гармонізацію зі стандартами європейського рівня та доповнення професійного навчання за освітньо-кваліфікаційним рівнем «молодший спеціаліст».

Науковому забезпеченню цього процесу сприяють науковці Львівського науково-практичного центру Інституту професійно-технічної освіти НАПН України, які завершують розробку теми «Модернізація науково-методичного забезпечення професійної підготовки фахівців народних художніх промислів» (науковий керівник – доктор педагогічних наук, професор А. Литвин).

Розвиток і вдосконалення матеріально-технічної бази. Очевидним є факт, що навчальний заклад не здатний підготувати кваліфікованого робітника без належного фінансового, матеріально-технічного забезпечення. Натомість зазначимо, що значний дефіцит фінансового забезпечення професійно-технічних навчальних закладів, різке здорожчання цін на техніку й обладнання, обмеження держави у справі використання позабюджетних коштів не виправдано гальмують удосконалення матеріально-технічної бази, що негативно позначається на організації навчально-виховного процесу, підготовці кваліфікованих робітників. Проектом нового закону «Про професійну освіту» перед-

бачено, що професійний навчальний заклад зможе вільно використовувати зароблені кошти від надання освітніх послуг і здійснення інших видів діяльності відповідно до законодавства. Кошти зараховуватимуться на спеціальні реєстраційні рахунки, відкриті у територіальних органах центрального органу виконавчої влади у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів або на поточні та/або вкладні (депозитні) рахунки установ державних банків.

Посилення роботи з роботодавцями. Сучасна підготовка майбутнього кваліфікованого робітника не може ефективно відбуватися без активної та послідовної співпраці з роботодавцями. Техніко-технологічні зміни навіть диктують таку співпрацю. Проте роботодавці не завжди позитивно оцінюють роботу ПТНЗ щодо підготовки кваліфікованих кадрів, оскільки значна їх кількість не встигає за новими техніко-технологічними змінами, вона все ще здійснюється на старій нормативно-правовій базі. Роботодавці слушній критиці піддають культурологічну складову в підготовці майбутніх кваліфікованих робітників. Передусім, це стосується прогалин у комунікативних навичках учнів, їх умінні самовдосконалюватися, цікавитися новинками галузі тощо. Це ще одна серйозна проблема, яка сутнісно впливає на ефективність навчання в умовах техніко-технологічних змін. Справа в тому, що навчальний процес зумовлений Державними стандартами, а вони об'єктивно мінімізують зміни, оскільки допустимою нормою вважається лише 10-20%. Саме такий відсоток змін і не більше допускається стосовно робочих навчальних програм і предметів професійної підготовки.

Гуманітарне забезпечення підготовки кваліфікованих робітників. Як слушно зазначає Г. Філіпчук, «в умовах глобальних процесів, невинного розвитку технократичних суспільних моделей, інформатики, економізації політики спостерігається намагання ефективно *утверджувати гуманітарну* спрямованість освіти на всіх рівнях. Очевидним стає факт, що більш як семимільярдна людська спільнота дедалі більше потребуватиме гуманізації взаємин, оцінок, практичних рішень, що першочергово важливо для фізичного й морального виживання. Тому оптимально балансуючи технократичністю і гуманітарністю у змісті освіти, стає зрозумілою нагальна необхідність безперервної дії не лише принципу людиноцентризму, а й культуроцентризму» [7, с. 10]. Змістова наповненість гуманістичним смислом системи професійної освіти, спрямованої на підготовку кваліфікованого робітника, на думку вченого, має охоплювати не лише предмети соціаль-

но-гуманітарного циклу, які вивчаються у ПТНЗ, а й природничі, спеціальні предмети.

Забезпечити змістову наповненість системи професійної освіти гуманістичним смислом покликані Державні стандарти і розроблені на їх основі навчальні плани і програми. Втім, нині очевидним є факт, що існуючі стандарти все ще не забезпечують відповідність професійних компетенцій, якостей особистості фахівця вимогам роботодавців.

Підготовці кваліфікованого робітника у руслі гуманітарного забезпечення мають сприяти культурно-освітнє, інформативне середовище, а також уміння учня вибудовувати модель власного професійного розвитку та ін.

Національно-патріотичне виховання вчителів та учнівської молоді. Нині мало підготувати фахівця, який добре знає свою професію, вміє добре володіти засобами праці. Надто важливо підготувати такого кваліфікованого робітника, який був би справжнім громадянином, патріотом своєї Батьківщини. Життя засвідчує, що все ще є і педагоги, і їх вихованці із недостатньо розвинутим почуттям честі, гідності, громадянськості, патріотизму. А тому вважаємо, що можна визначити таку формулу: «Від вихованого у національно-патріотичному дусі педагога до кваліфікованого робітника як патріота і громадянина». Ми глибоко переконані, що лише педагог-патріот здатний виховати патріота-професіонала.

16 червня 2015 р. Міністр освіти і науки України підписав наказ № 641 «Про затвердження Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді, Заходів щодо реалізації Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді та методичних рекомендацій щодо національно-патріотичного виховання у загальноосвітніх навчальних закладах» [2, с. 6-48]. У цьому документі добре визначені мета та завдання національно-патріотичного виховання дітей і молоді, окреслені його принципи, шляхи реалізації, етапи впровадження національно-патріотичного виховання. Позитивним тут є і те, що подаються методичні рекомендації щодо національно-патріотичного виховання у загальноосвітніх навчальних закладах, а також розроблені заходи щодо реалізації Концепції. Натомість, що стосується професійно-технічних навчальних закладів, то вони майже не згадуються, а саме тут є серйозна специфіка щодо змісту, форм і методів національно-патріотичного виховання. Чомусь сором'язливо замовчується релігійне виховання, яке має тісно пов'язуватися з національно-патріотичним, духовним. І, врешті, ще одне – концепцій, доктрин, програм і т. ін. за останні роки прийнято стільки, що й порахувати важко. Переважна більшість із них так і залишилась на папері... Отже, мова йде про те, щоб ця концепція була

реалізована і справді сприяла вихованню кваліфікованого робітника – громадянина і патріота України.

На основі викладеного можна зробити такі висновки:

1. Техніко-технологічні зміни мають глобальний, об'єктивний характер, їх вияв простежується на матеріальному і духовному рівнях.

2. Підготовка кваліфікованого робітника в ПТНЗ має здійснюватися з урахуванням динаміки техніко-технологічних змін.

3. Провідними напрямками у підготовці кваліфікованих кадрів є: підвищення кваліфікації вчителів; пошук нових організаційних форм автономії освіти; наукові підходи до розробки інноваційних технологій; розвиток міжнародної співпраці; розвиток і вдосконалення матеріально-технічної бази ПТНЗ; посилення співпраці з роботодавцями; гуманітарне забезпечення підготовки кваліфікованих робітників; національно-патріотичне виховання учителів та учнівської молоді.

Посилання:

1. Вернадский, В. И. Научная мысль как планетарное явление / В. И. Вернадский. — М. : Наука, 1991. — 271 с.
2. Наказ міністерства освіти і науки України № 641 від 16 червня 2015 р. «Про затвердження Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді, Заходів щодо реалізації Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді та методичних рекомендацій щодо національно-патріотичного виховання у загальноосвітніх навчальних закладах» // Інформаційний вісник. — 2015. — № 1. — С. 6-48.
3. Ничкало, Н. Одвічний зв'язок: людина і праця / Нелля Ничкало // Професійно-технічна освіта. — 2015. — № 2. — С. 2-4.
4. Професійно-технічна освіта України у 1991-2011 роках [перелік головних подій розвитку, проблемні питання, інформаційно-аналітичні, статистичні матеріали]: матеріали Комітету з питань науки і освіти Верховної Ради України. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://kno.rada.gov.ua/komoswiti/control/uk/publish/>.
5. Сахаров, В. Изменчивость // Философская энциклопедия: В 5 т. Т. 2 / Гл. ред. Ф. В. Константинов. — М. : «Советская энциклопедия», 1962. — С. 241-244.
6. Супрун, В. Сучасна професійна освіта / В'ячеслав Супрун // Професійно-технічна освіта. — 2015. — № 3. — С. 4-5.
7. Філіпчук, Г. Г. Націєтворчість освіти. Монографія / Георгій Філіпчук. — Чернівці : Зелена Буковина, 2014. — 400 с.

References (transliterated and translated):

1. Vernadsky, V. I. Nauchnaya mysl kak planetarnoye yavleniye (Scientific thought as a planetary phenomenon). Moscow, 1991, 271 p.
2. Nakaz ministerstva osvity i nauky Ukrainy № 641 vid 16 chervnia 2015 r. «Pro zatverdzhennia Kontseptsii natsionalno-patriotychnoho vykhovannia ditei i molodi, Zakhodiv shchodo realizatsii Kontseptsii natsionalno-patriotychnoho

vykhovannia ditei i molodi ta metodychnykh rekomendatsii shchodo natsionalno-patriotychnoho vykhovannia u zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladakh» (Ministry of Education and Science of Ukraine Decree No 641 of 16 June 2015 «On approval of the Concept of national-patriotic education of children and youth, Measures of the realization of the Concept of national-patriotic education of children and youth and guidance on national-patriotic education in secondary schools»). / Information Bulletin, 2015. Vol. 1, pp. 6-48.

3. *Nychkalo, N.* Odvichniy zv'iazok: liudyna i pratsia (Eternal relationship: a person and labor) // Vocational education, 2015. Vol. 2, pp. 2-4.
4. Profesiino-tekhnichna osvita Ukrainy u 1991-2011 rokakh [perelik holovnykh podii rozvytku, problemni pytannia, informatsiino-analitychni, statystychni materialy]: materialy Komitetu z pytan nauky i osvity Verkhovnoi Rady Ukrainy (Vocational education in Ukraine in 1991-2011 [a list of major events, problems, information-analytical and statistical data]: Proceedings of the Committee on Science and Education of the Parliament of Ukraine. — [Electronic resource]. — Mode of access : <http://kno.rada.gov.ua/komoswiti/control/uk/publish/>
5. *Sakharov, V.* Izmenchivost' (Variability) // Encyclopedia of Philosophy : In 5 volumes. Vol. 2. Moscow, 1962, pp. 241-244.
6. *Suprun, V.* Suchasna profesiina osvita (Modern vocational education // Vocational Education, 2015. Vol. 3, pp. 4-5.
7. *Filipchuk, H. H.* Natsiietvorchist osvity. Monohrafiia (The possibility of education to create the nation : Monograph). Chernivtsi, 2014, 400 p.

Стаття надійшла до редакції 24.04.2015

Г. Васянович

Подготовка квалифицированных рабочих в условиях технико-технологических изменений

В статье анализируется динамика технико-технологических изменений в материальной и духовной сферах. Прослеживается непосредственная взаимосвязь технико-технологических изменений и процессом подготовки квалифицированных рабочих в ПТУЗ. Эта взаимосвязь наиболее рельефно представлена через такие направления: повышение квалификации учителей; поиск новых организационных форм автономии образования; организация учебно-воспитательного процесса; научные подходы относительно разработки инновационных технологий; развитие международного сотрудничества; развитие материально-технической базы ПТУЗ; усиление сотрудничества с работодателями; гуманитарное обеспечение подготовки квалифицированных рабочих; национально-патриотическое воспитание учителей и учащихся ПТУЗ. Особое внимание уделено такой новой организационной форме автономии образования как «профессионально-образовательный округ». Определяется его главный смысл и принципы деятельности. Акцентируется также на не-

обходимости внедрения в учебно-воспитательный процесс дуальной системы обучения, а также современных технологий, направленных на исследовательско-экспериментальную деятельность в ПТУЗ. Содержательное наполнение гуманистическим смыслом системы профессионального образования, направленного на подготовку квалифицированного рабочего, с точки зрения автора, должно охватывать не только предметы социально-гуманитарного цикла, которые изучаются в ПТУЗ, но и естественнонаучные, специальные предметы.

Ключевые слова: квалифицированный рабочий, технико-технологические изменения, профессионально-образовательный округ, учебно-воспитательный процесс, инновационные технологии.

H. Vasianovych

Training skilled workers in terms of technical and technological changes

The article analyzes the dynamics of technical and technological changes in the material and spiritual spheres. A direct relationship between technical and technological changes and the process of skilled workers training at vocational schools is stressed. This relationship is most clearly shown through the following areas, namely: teachers' advanced training; search for new organizational forms of autonomy of education; organization of the educational process; scientific approaches regarding the innovative technologies working-out; development of international cooperation; development of material and technical base of vocational schools; increased cooperation with employers; humanitarian provision of skilled workers training; national and patriotic education of teachers and students of vocational schools. The author pays a particular attention to such a new organizational form of autonomy of education as a «vocational-educational district» and determines its main meaning and principles of activity. The article stresses the need of introducing the dual training system as well as modern technologies of research and experimental activities into the educational process of vocational schools. According to the author, substantial filling of vocational education aimed at skilled workers training with the humanistic sense should cover not only social and humanitarian subjects taught at vocational schools but also natural sciences and special subjects.

Key words: skilled workers, technical and technological changes, vocational-educational district, educational process, innovative technologies.

Рецензент – доктор педагогічних наук, професор Н. Г. Ничкало